

*Кабанова К. І.,
здобувач вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

Трудові ресурси відіграють важливу роль у роботі будь-якого підприємства, адже саме від працівників залежать ефективність та якість виробленої продукції. Вони є найважливішим елементом трудового потенціалу країни. Ці ресурси представлені людьми, які володіють свідомістю, волею, мають економічні та соціальні потреби, через що необхідно враховувати й узгоджувати економічні та соціальні інтереси суспільних прошарків людей. Однак трудові ресурси – це частина працездатного населення, що за своїми віковими, фізичними, освітніми даними відповідає певній сфері діяльності. Слід відрізнити трудові ресурси реальні (ті люди, які вже працюють) та потенційні (ті, що колись можуть бути залучені до конкретної праці).

До трудових ресурсів відносять населення країни у працездатному віці до 16 включно, осіб працездатного віку (жінки – від 16 до 59 років, чоловіки – від 16 до 64 років включно) і осіб старших працездатного віку, по досягненні якого устанавлюється пенсія за віком (жінки – з 60 років, чоловіки – з 65 років), винятком є інваліди першої та другої груп, а також непрацюючі особи працездатного віку, які є пенсіонерами на пільгових умовах. Особи, які молодші за працездатний вік і вже зайняті в суспільному виробництві, та пенсіонери, котрі працюють, належать до трудових ресурсів.

Для характеристики всієї сукупності працівників підприємства застосовуються терміни – персонал, кадри, трудовий колектив. Персонал підприємства – це сукупність постійних працівників, що отримали необхідну професійну підготовку та мають досвід практичної діяльності. Окрім постійних працівників, у діяльності підприємства можуть брати участь інші працездатні особи на підставі тимчасового трудового договору. Специфіка трудових ресурсів у порівнянні з іншими факторами економічного розвитку полягає в тому, що:

1. Люди не тільки створюють, але і споживають матеріальні і духовні цінності.
2. Багатогранність людського життя не вичерпується лише трудовою діяльністю, а, отже, щоб ефективно використовувати людську працю, необхідно завжди враховувати потреби людини як особистості.
3. Науково-технічний прогрес і гуманізація громадського життя стрімко збільшують економічну роль знань, моральності, інтелектуального

потенціалу й інших особистих якостей працівників, що формуються роками і поколіннями, розкриваються людиною лише в сприятливих умовах [1].

Трудові ресурси розподіляються за ознаками (рис. 1):

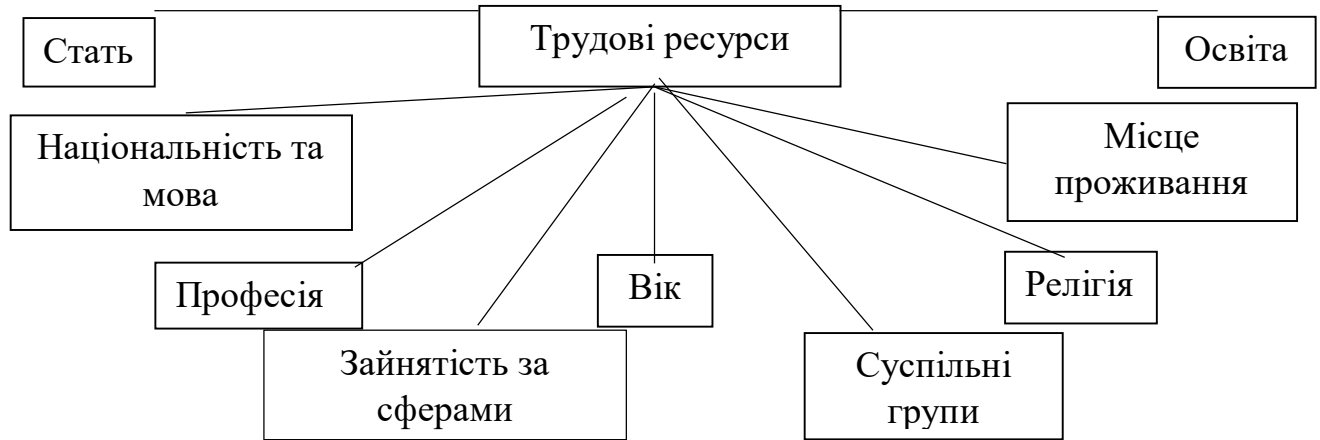

Рис. 1. Розподіл трудових ресурсів

Кількісні зміни чисельності трудових ресурсів характеризуються такими показниками, як абсолютний приріст, темпи росту і темпи приросту.

Темп росту обчислюється як відношення абсолютної чисельності трудових ресурсів наприкінці даного періоду до їхньої величини на початку періоду. Якщо розглядаються темпи за ряд років, то середньорічний темп визначається як середня геометрична за формулою:

$$T_{p.сер.} = \sqrt[n]{\frac{Ч_2}{Ч_1}} \quad (1)$$

де $T_{p.сер.}$ – середньорічний темп росту;

n – кількість років;

$Ч_1$ і $Ч_2$ – чисельність відповідно на початку і наприкінці періоду.

Темп приросту розраховується за формулою:

$$T_{пр.сер.} = \sqrt{\frac{Ч_2}{Ч_1} - 1} \quad (2)$$

де $T_{пр.сер.}$ – середньорічний темп приросту.

Кількісна оцінка тенденцій стану і використання трудових ресурсів дозволяє враховувати та визначати напрямки підвищення їх ефективності [2].

Найважливішим елементом продуктивних сил і головним джерелом розвитку економіки країни загалом та кожного підприємства зокрема є люди, їх майстерність, освіта, фахова підготовка. Людські ресурси мають свою специфіку на відміну від інших внутрішніх ресурсів підприємства, оскільки, з одного боку, люди є творцями матеріальних та духовних благ, а з іншого – їх споживачами [3].

Список використаних джерел:

1. Бібліотека buklib.net. Тема «2.1. Трудові ресурси як фактор економічного розвитку держави» URL: <https://buklib.net/books/33404/> (дата звернення 22.02.2023).
2. Лойко В.В. Навч посіб Ек підпр. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/22363/1/Лойко%20В.В._Навч%20посіб%20Ек%20підпр%20Повний%20текст.pdf (дата звернення 22.02.2023).
3. Трудові ресурси: сутність та показники виміру. URL: https://pidru4niki.com/15970122/ekonomika/trudovi_resursi_sutnist_pokazniki_vimiru (дата звернення 22.02.2023).

Науковий керівник - **Олійник Т. Г.**,
канд. екон. наук,
доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна